

בבואנו לדרך במדינותינו — הממלכתית והלאומית — כלפי הגרמנים, עלינו לשאול את עצמנו: מה רצוננו? מה אנחנו מבקשים להשיג? מה היעד העיקרי העומד לנגד עינינו? יש חלק בציבור שלנו הטוען: איננו מבקשים להשיג דבר. איננו רוצים לנגוע בהם. ימח שמם וזכרם — היום, מחר ומחרתיים: נאצים ולא־נאצים, בנים ובני־בנים עד דור אחרון. איני נוהג להתחכך עם בעלי גישה זו. אני מבין לרוחם — אף שאיני שותף לתפיסתם. מי שיש לו מספר של אושפיץ על זרועו — או בנפשו — זכותו להרגיש כך. אך איני סבור כי רגש זה חייב או יכול להנחות את המדינה ואת האומה.

יש גישה קיצונית הפוכה, האומרת: מה שהיה, היה, הנאצים עשו מה שעשו ליהודים. עכשיו אנחנו מדינה. אנו צריכים לכלכל את מעשינו לפי האינטרס של המדינה. בטחון המדינה קודם לכל. לא איכפת לנו מה קורה בגרמניה. אנחנו זקוקים לנשק, לאמצעים סכנו לזרים, לכסף. אם הגרמנים מוכנים לתת, לא נשאל מה קורה אצלם.

זוהי גישתם של הבטחוניסטים, ונפשי סולדת ממנה. אני מציע גישה שלישית.

פיקדון מידי האנושות כולה

האינטרס העיקרי של האנושות כולה הוא שלא יקום נאציזם חדש בעולם. לאור הסכנות המיוחדות הטמונות בגרמניה, זהו האינטרס העיקרי של האנושות לגבי הגרמנים. המין האנושי אינו יכול להרשות לעצמו להניח לגרמנים להצית מלחמת־עולם שלישית. אנו, הישראלים, שייכים למין האנושי. האינטרס האנושי הכללי הוא גם ענייננו שלנו. דחקא אנו, שבמדינתנו מתרחבים שרידי־השואה, מיטיבים לדעת את קציר הפאשיזם. תפקידנו ללחום בו — אפילו תהיה מחלת־הרוח של היטלר חוש מכחנת נגד עם אחר.

לכן שומה עלינו לעשות את הכל כדי להפחית את הסיכויים לעליית נאציזם חדש בגרמניה. זה חייב להיות היעד העיקרי של מעשינו ומחללינו בזירה זו.

בגלל מורשת העבר, יש לנו בזירה זו השפעה גדולה יותר מכל מדינה ואומה אחרת. הקול הישראלי יכול להשפיע בגרמניה יותר מכל קול אחר. אסור לנו לשכוח זאת לרגע. כי הדבר מטיל עלינו חובה כפולה ומכופלת. זהו פקדון חשוב מידי האנושות. אפשר לומר: האנושות הפקידה אותנו כשומרים על גרמניה, וסומכת עלינו שנהיה איתה בעוד מועד, אם תעלה הסכנה של נאציזם חדש.

האם עלינו להשתמש בהשפעה זו לגינוי כל דבר גרמני? להחרמת הגרמנים באשר הם גרמנים? תשובתי היא: לא.

שום דבר ששמעתי בעת ביקורי זה בגרמניה לא השפיע עלי יותר מדבריו של צעיר, שהשתתף באחד הוויכוחים. צעיר זה ביקר בישראל, כחבר אחת ממישלחות־הגוער המבקשות להביע, בדרך זו, את הזדהותם עם קורבנות הרייך השלישי.

הוא אמר: „ברגע ששמעו האנשים בישראל שאנחנו גרמנים, הסתייגו הכל מאיתני היחס השתנה מיד. לא רצו לדבר עמו.“

„אני יכול להבין זאת. אינני קהה־חושים. אינני בא בטענות. אבל אני סבור כי יחס זה מחטיא את מטרותי.“

„כאשר מודדים את כל הגרמנים, הטובים והרעים, במידה אחת, התגובה היא שלילית מאד. גם הצעיר הטוב אומר לעצמו: אם ממילא כולם שונאים אותנו, את הטובים והרעים, בלי הבדל — אז מוטב שנתלכד ונעמוד שכם אל שכם, או צודקים אלה שאומרים שסבור לנו לכלוך את הקן של עצמנו. עלינו להפסיק את גינוי הנאצים שלנו, אלהימע ממלחמה בתופעות השליליות. עלינו להתאחד — נאצים ואנטי־נאצים.“

„כך נוצרת ריאקציה מסוכנת. מחלישים את היסודות הטובים ביותר של הנוער הגרמני.“

אני סבור שטענה זו נכונה, לפחות מבחינה חינוכית. אם אנחנו רוצים שהגרמנים יתקנו את עצמם, שיתגברו על עברם, עלינו להפריד בין גרמנים טובים לבין גרמנים רעים. אי־אפשר לדרוש מן הגרמנים להודות עם אידיאלים הבאים מן החוץ בלבד. אי־אפשר להגיד להם: „ראו את האמריקאים והיו כמוהם!“ האידיאלים של כל עם חייבים לבוא מתוכו. הגרמנים הטובים חייבים להודות עם אידיאלים חיוניים שהם גרמנים, עם דוגמות היסטוריות גרמניות. יש לטפח את גאונותם הלאומית החיובית, להניח להם לגבש תודעה לאומית חדשה, מבלי להתכחש למולדתם ולעמם.

מאן החשיבות שאני מייחס לנאציזם ה־20 ביולי 1944 — הגרמנים היחידים שקמו נגד היטלר, ושביקשו להרגו. אני מכיר היטב את כל הסרונותיה של תופעה זו — שהיא היתה קטנה ובלתי־יעילה, שבאה באיחור, אחרי שהיה ברור כי גרמניה הפסידה במלחמה. אך אין להתעלם מן העובדה שאנשי ה־20 ביולי מתו מות גיבורים, שהיו ביניהם אנשים יפ־נפוש, אשר לא נשברו בעינויים הנוראים ושהלכו לקראת מותם האכזרי (חנק איטי, כשהם תלויים בחוטים דקים מקרסי איטליוס) מבלי להישבר. ובעיקר: שהם היו גרמנים בכל רמ"ח אבריהם, ורוכס לאומנים, שעשו מה שעשו בשם החוץ של גרמניה האחרת. דוגמה כזאת יכולה לחנך. גרמני צעיר יכול להודות עימה. אילו הסכו אנשי ה־20 ביולי גיבורים לאומיים, יכלו להחית גרעין לתודעה של גרמניה אחרת.

אפשר לשאול פה: האמנם ישנה בכלל גרמניה אחרת כיום? מבחינה עובדתית, התשובה אינה חד־משמעית. נידמה לי כי ההגדרה הנכונה תהיה, בערך, כך: ישנו מיעוט של נאצים, ניאון־נאצים ודומה, רובם מבני הדור הקשיש. ישנו מיעוט גדול יותר של גרמנים דמוקרטיים, הימאניים, בעלי־הכרה. בין שני המיעוטים רובץ בגרמניה הרוב הגדול, שהוא אויש, שאינו רוצה לשמוע, הפוסט את העבר הנאצי בכמה מליצות ריקות.

ביגדתו של בן־גוריון

תפקידנו, בישראלים, הוא לעזור למיעוט הטוב למגר את המיעוט הרע, ולהשתלב על הרוב האדיש.

לצורך זה עלינו להכיר בקיומה של „גרמניה אחרת“ — לא כעובדה קיימת ומוגמרת: אלא כאפשרות, כהתחלה, כגרעין חי הנושא בחובו את הסוטנציאל של מציאות חדשה. עד כאן אני מודה עם גישת־היסוד של דויד בן־גוריון בנושא זה. אסור לנו לאמץ לעצמנו גישה גזענית, מעין נאציזם־הפוך, האומר: הגרמנים בחור גזע רעים מייסודם, וכל גרמני הוא שפל וניקלה, יהיו מעשיו אשר יהיו.

אולם בן־גוריון השתמש בסיסמה זו כדי לבצע את אחת הבגידות הגדולות של התקופה החדשה. הוא אמר: „יש גרמניה אחרת. גרמניה של היום אינה זומה לגרמניה של היטלר.“ ואחר־כך הלך והעניק איצטלה זו ליסודות המסוכנים ביותר, השפלים ביותר. לא לרודולף אוגוסטיין, אלא לפראנק־יוזף שטראוס. לא לרולף הוכהוט, אלא לקורט בכר.

אסור היה לבן־גוריון להיפגש עם אדנואר, ולתת לו תעודת־הכשר סוטאלית, מבלי לקבל ממנו תחילה ערובות לכך שמנגנון המדינה יטהר מן הנאצים. וזה בשעה שנאצי מובהק כמו האנס גלובקה היה עוזרו הראשי של אדנואר, ורוב עמדות־השלטון החשובות נמסרו לידי נאצים ותוקים, המוכיחים גם בהחה שהשקפתם נשאה טוטאליטארית ודיקטטורית. (כמה פעמים שמעתי בגרמניה, בבושה עמוקה, את המילים: „אתם נעצתם לנו סכין בגבו! אין יכולתם להזמין את שטראוס! אין יכולתם לתת הכשר לגלובקה!“)

אסור היה לבן־גוריון למכור נשק־הכשר לצבא הגרמני, ולתפור לו מדי־כשרות, מבלי להתעניין לחלוטין במהותו של צבא זה, באופי הזרמים המתגברים בו, בהרכב חבר־קציניו. אילו היתה גישתי לענייני גרמניה מתקבלת, והופכת נחלת הכלל, הייתי מציע להקים בישראל מוסד ציבורי עליון, מעין רשות־ציבורית־לענייני־גרמניה, שהיתה קובעת הנחיות ברורות מה מותר ומה אסור. היא היתה מעודדת משלחות של מורים ישראליים לגרמניה, מקדמת בכל המרחץ ביקורים של נוער גרמני בישראל — אך סוסלת, לפי שעה, משלוח מדים לצבא הגרמני, ומונעת ביקור של שטראוס והבר־מרעיו. היא היתה סמה קץ לגילויים מגוחכים כמו איסור נגזיתן של יצירות ואגנר בישראל. והיא היתה משמיעה את קולה — כפה מלא ובמישור הבינלאומי — על כל גילוי פנים־גרמני, שיש לו קשר חיובי או שלילי למלחמה בנאציזם. היא היתה מעודדת גילויים טובים, מגנה בהרפתות גילויים שליליים. הקרב על גרמניה, הקרב למען „גרמניה אחרת“, עוד נמצא בשלבי הראשונים. הגורל קבע לנו תפקיד מרכזי בקרב זה — תפקיד ששום גורם אחר בעולם אינו מסוגל למלאו.

קליף ריצ'רד והצלליות

הצגת פרידה ארצית

מוצאי שמחת־תורה, 10.10.63
באיצטדיון רמת־גן

כרטיסים במשרדים:

תל־אביב: רוקוקו ושאר המשרדים. כפ"ת: „כרטיסי“. בר"ג: רכניץ. בגבעתיים: „גבעי.“
קליף ריצ'רד והצלליות יגיעו במטוס אל על ב־26.9.
קליף ריצ'רד והצלליות על תקליטי קולומביה

לכל המוסדות והמפעלים לספקינו וללקוחותינו

ולכל עקרות הבית בישראל

אחרים

פרימו נאנא פריסונר

המנוי

קיבלת חשבונך לחידוש המנוי, נא פרע אותו בהקדם. עקב הביקוש לעיתון, לא נוכל לאפשר כל משלוח ללא תשלום.